

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Secvndo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

I N Ecclesijs quæ recte docentur, inuitandi sunt, & affectuendi auditores, vt crebrior vsus sit Sacramenti corporis & sanguinis Christi, & ut in vsu simul exciteur ardentior inuocatio & gratiarum actio. Et simul docendi sunt homines, quibus proficit manducatio. Vnde vituperandum & deplorandum est, qui multi qui volunt videtur, vtra Ecclesiæ totis annis decem vix semel aut bis sumunt Sacramentum: Et simul cum hac negligentia obrepunt prophanæ opinionis, extinguuntur inuocatio, & accedunt alia vitia. **O**rtum in Ecclesijs multo erat frequentior vsus Sacramenti, vt veteres historici Canonæ ostendunt. Est & alteri malo magna diligentia & sollicitudo occurrendum, ne ignari quid agant, & polluti manifestis vitijs, sine pœnitentia ad communionem accedant. **I**deo vile & panis stitutum est, prius singulos explorare quid intelligat, quid didicerit, & in eo colloquio rudiores docere, & quid sit Sacramentum, & quid sit vsus, & quibus proficit. **D**einde manifestum est, de hoc sæpe dicendum esse, non prodesse manducationem ijs, qui non agunt pœnitentiam, sed perseverant in delictis contra conscientiam, hoc Paulus clara voce affirmat: Qui manducauerit panem hunc, & biberit poculum Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini. Manducant autem indigne, qui non afferunt timorem Dei & fidem, seu pœnitentiam & fidem, & scientes perseverant in delictis contra conscientiam. Alij indulgent libidinibus, alij odijs & iniuriarum cupiditati vindictæ: Alij alijs sceleribus pollutos se esse norunt, & proponunt propositum malefaciendi. Hæc mala per sese offendunt Deum. Sed Paulus cumulari hanc offensionem noua tristiore offensione inquit, quod contumelia afficiant corpus & sanguinem Domini. Deinde addit alteram comminationem: Edens & bibens indigne, nocet sibi edit & bibit, non discernens corpus Domini, id est, panem sibi accersit, non solum pro prioribus peccatis, sed etiam pro hoc scelere, quod contumelia afficit corpus Domini. Necessaria est igitur pœnitentia seu timor Dei in his, qui accedunt ad communionem.

Et quidem de vtraque, re, de pœnitentia & de fide concitatur hæc ipsa actio. Celebratur memoria mortis Christi. Audis corpus Christi pro te datum esse: Audis sanguinem pro te effusum esse. Hæc verba nos primum de ingenti ira Dei aduersus nostra peccata commonefaciunt, quam cum nullorum hominum aut Angelorum virtutibus aut meritis placare potuerint, sed Filij morte placari oportuerit, & mens iudicare potest, peccatum non esse leue malum. Multæ calamitates humanæ, morbi, exilia, supplicia, inopiæ, bella, & nobis imp

sunt, vt de iudicio & ira Dei admoneamur: Sed longe illustrius
 monumentum est ingentis iræ, Filius Dei sudans sanguinem, luctans
 ira Dei, laceratus pendens in cruce. Hoc testimonio si quis non
 avertatur, nec expauescit cogitatione iræ Dei, & mortis Christi, in
 ipsa actione & manducatione, non considerat, quid hic agatur.
 Iesu Christe, fili Dei viui, pro nobis crucifixe & resuscitate, accen-
 dementes nostras, vt ad Deum conuertamur, nec contemnamus iram
 eius, & tuam mortem, sed vere ad agnitionem tuorum beneficiorum,
 & mirandi consilij de tua morte sectamur. **L O N G E** superat
 hoc consilium vniuersam sapientiam omnium creaturarum. Ideo tu
 nos Fili Dei Iesu Christe, erudias, qui dixisti, Nemo nouit Patrem
 nisi Filius, & cui Filius reuelauerit. **D E I N D E** & fides necessa-
 ria est, petens & accipiens remissionem peccatorum. Nam hic offer-
 tur remissio peccatorum, & applicatur credenti: Cum enim hic di-
 catur, hic est sanguis noui Testamenti, admonemur de vniuerso Eu-
 angelio, de toto beneficio noui Testamenti. Et hæc promissio requi-
 rit fidem, vt supra dictum est copiose. At non agens penitentiam,
 nec petit, nec accipit remissionem. Hac igitur doctrina præmoniti,
 euertimus animos ad penitentiam, & afferamus fidem. Digne
 agunt accedunt, qui serio agunt penitentiam, & ideo ad Cænam Do-
 mini accedunt, vt commune facti hoc testimonio & promissione noui
 Testamenti, fidem confirmant. Ad hoc igitur prodest manducatio,
 agens penitentiam, videlicet ad fidem confirmandam, qua sumens
 vere consequitur remissionem peccatorum, & Spiritum sanctum. Si
 noua vox Dei de cælo sonans, testaretur te recipi in gratiam, tum ve-
 ro ingenti animo diceres te Deo crediturum esse, ac gratias ageres:
 Si oportuit in hoc vsu Sacramenti nos sentire. Testatur Christus
 hoc tanto pignore te recipi, te fieri membrum sui corporis. Hoc testi-
 monio admonitus, vere te recipi ab ipso credas, & hac fide inuoces
 Deum, agas gratias Christo, quod morte sua placarit iram Dei, quod
 dederit nobis Euangelium & sua testimonia. **R E I C I E N D V S** est
 error Monachorum & Sacrificulorum, qui finxerunt ex opere
 operato, vt loquuntur, sine bono motu vrentis prodesse sumtionem.
 Vide hæc Pharisæica deliramenta in Ecclesiam irreperferunt? Clare di-
 cimus, iustus fide sua viuet. Quare in sumtionem necesse est accedere fir-
 dem, plurimas res maximas cogitantem, iram Dei aduersus pecca-
 tum, mortem Filij Dei, qua Pater placatus est, donationem Euange-
 lij & Sacramentorum, quibus nobis applicat promissam remissionem
 peccatorum. Nam Sacramenta singulis applicant promissionem. Et
 in hac actione Christus nos sibi tanquam membra adiungit. **H A C**
 cogitatione & fide cum inuocamus Deum, & ducente Christo Pon-
 tifice ad eum accedimus, accenduntur corda nostra Spiritu sancto.

Ideo externa vox Euangelij sonat, vt corda eam fide accipiant, vt inquit Paulus: Fides ex auditu est. Ita externa actio Sacramenti ideo proposita est, vt corda commonefaciat, & fidem exulcitet, non vt ipsa sit finis & meritum reconciliationis. **P O S T Q V A M** autem de principali fine, videlicet de confirmatione fidei dictum est, restat adduntur multi alij fines: Nam vnus actionis possunt esse multi, sed ordinati. **N E C E S S A R I O** autem ad confirmationem hanc addatur proximus finis, gratiarum actio. Ideo nomen huic ceremonie attributum est *ἔυχαισμός*. Hic enim & in docendo commemorantur debent Christi beneficia, & publica voce, & in priuatis precationibus expressa gratiarum actio dicatur.

O M N I P O T E N S Deus, æterne Pater Domini nostri Iesu Christi, conditor omnium rerum, & conseruator, cum Filio tuo coæterno Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto tuo, miserere mater propter Iesum Christum Filium tuum, quem mirado & inenarrabili consilio voluisti pro nobis fieri victimam: Ac simul ostendisti ita tuam aduersus peccatum, & immensam misericordiam tuam erga genus humanum, sanctifica, rege, & iuuua me Spiritu sancto tuo, rege & iuuua Ecclesiam tuam, & politas quæ sunt hospitia Ecclesiarum.

G R A T I A S etiam ago tibi omnipotens Deus, æterne Pater Domini nostri Iesu Christi, conditor omnium rerum & conseruator, cum Filio tuo coæterno Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto tuo, quod te immensa bonitate patefecisti Ecclesie tuæ, & Filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum misisti, vt pro nobis victima fieret, & per eum nobis donaretur remissio peccatorum, & vita æterna: Et quod hæc tua immensa beneficia per Euangelium & Sacramenta tua nobis impertis, & Euangelij ministerium & Ecclesiam seruas, nec deleri finis. Vtinam grati, ardenti pectore possimus hanc tantam bonitatem tuam & ingentia beneficia considerare & celebrare. Sed te oro, vt accendas nos Spiritu sancto tuo, vt vere sint gratiam mentes, & luceat in moribus nostris gratitudo, &c.

T I B I etiam Iesu Christe Fili Dei, crucifixe pro nobis, & interfecte, ago gratias, quod ingenti amore erga nos intercessisti apud æternum Patrem pro genere humano, & factus es victima pro nobis, & in te deriuasti iram Dei aduersus nostra peccata: Accende etiam nostra, vt hoc ingens beneficium tuum magis intelligamus, & tua gratitudine celebremus, &c. **T A L E M** aliquam formam expressam rudiores teneant, vt se ad cogitationem harum maximarum rerum exultent. Nam fides alitur, & accenditur cogitatione. Ne uecur animus, cum cogitas iusticiam Dei seueram, quod non tenet peccatum sine precio, vere igitur & horribiliter irascitur peccatori. Iam quantus amor Filij est, quod intercessit pro nobis, & iram illi

Quantum hęc obiectio sui fuit? quod iacuit coram Deo, & iram eius, tanquam pollutus tuis & tot turpissimorum hominum flagitijs, idolis, libidinibus, & alijs probris. Quid nos superbi cum filius Dei in tantam humilitatem sese abiecerit. Hęc in contemplatione cogitare utile est.

TERTIVS finis accedat, docet ut tuum exemplum proficiat ad retinendam publicam congregationem. Nam si pauci vterentur Sacramento, & paulatim homines ab hoc congressu, tandem Ecclesię prorsus obliuiscerentur publicę congregationis, concionum & Sacramenti, sicut accidit in magna parte orbis terrarum, vbi soli sacrificuli legunt Missas, populus abest a templis, nec audit conciones, nec intelligit vsum Sacramenti.

EST autem mandatum Dei, ut singuli suo exemplo inducant alios ad hanc publicam congregationem, ut docet præceptum de Sabbato, quia Deus vult ministerium esse publicum, vult publice sonare vocem Euangelij, vult omnes hanc audire & discere. Promittit etiam se interfuturum his congressibus, & preces exauditurum, ut Math. 18. clare dicitur: Vbi sunt duo aut tres congregati in nomine meo, in medio eorum sum. De quacunque re duo consenserint, fiet eis a Patre meo cœlesti. Hac dulcissima promissione, commendat nobis Christus publicam congregationem, vult nos amare veras, Ecclesiam, esse κοινωνικόν, odit distractiones & dissipationes.

QUARTVS finis est, Confessio doctrinę. Cum sumis sacramentum, ostendis te eius Ecclesię doctrinam approbare, & vellemur esse eius cœtus, cum quo manducas agnum.

QUINTVS finis est, Simul manducare mutę dilectionis vinculum est. Sic utrumque vltimum fuit in faciendis fœderibus, velci iisdem rebus uniteratis. Et Paulus admonet hanc communionem vinculum esse mutę dilectionis, sicut panis est vnus, ita multi sumus vnum corpus. Hęc de finibus ita intelligantur, ne principalis finis omitatur, neue aliquid affingatur, quod pugnet cum principali fine, & doctrinam de vera vĩa Sacramenti & de exercitio fidei obruat.

DE TERTIO CAPITE.

Qui sint admittendi, ex dicto Pauli satis intelligi potest: Qui manducat indigne, iudicium sibi manducat. Sumunt autem indigne, qui perseverant in delictis contra conscientiam, seu manifestis, seu arcanis. Item, Qui non afferunt penitentiam & fidem.

Sed ministri iudicare non possunt, nisi de manifestis delictis. Atque ergo eos, qui polluti manifestis delictis, non emendant se, etiam si meminertint præcepti: Nolite sanctum dare canibus. Id est etiam si Pastorum officium pertinet, explorare doctrinam, & fidem singulorum in populo: & proficere fidem, & ostendere quid sentiamus de doctrina,

m 5 doctrina,